

Kampen om skogverdiene

Skognæringen mener naturvernerne maner til kamp om hvordan skogen skal kartlegges for verneverdier. Og mellom barken og veden står skogeierne i Notodden.

Tekst: Gina Aakre

Den såkalte Notodden-saken har preget både rikspresse og lokalavisene i sommer. Kartlegging og funn av det Naturvernforbundet mener er mange sjeldne og truede arter i skogene rundt Follsjø i Notodden har fått omtale både i Aftenposten, Dagsavisen og Telen. Selv om cirka 20 prosent av skogarealet i det aktuelle området allerede er vernet per i dag, har Naturvernforbundet kommet med krav om at det ikke hogges på cirka 300 000 dekar, hvorav 200 000 dekar er produktiv skog. Begrunnelsen er at de mener det er «spesielt verneverdig skog» i området.

Skognæringen på sin side peker på at det har vært drevet et tidvis intensivt skogbruk i skogene rundt Follsjø helt siden 1600-tallet.

– Skogbruk er ikke noe nytt for artene som lever her. En del av den relativt fattige og litt utilgjengelige furuskogen har imidlertid fått stå i opptil 150- 200 år, og noe av den er påvirket av tidligere branner. Det er en del sjeldne arter, som trives best i denne typen skog, som trolig har spredt seg til denne skogen etter hvert som den ble eldre. Derfor har skogeierne i området vernet om lag 20 prosent av skogen her. Dobbelt så mye som det nasjonale målet for skogvern, sier rådgiver Hans Asbjørn Sørli, som jobber med skog og miljø i Norges Skogeierforbund.

– Antall funn av rødlistearter er ikke et godt grunnlag for å konkludere med at områdene her er «unike» for biologisk mangfold, hverken i nasjonal eller internasjonal målestokk. Antall funn av arter, rødlistearter eller «prikker på kartet» er i langt større grad et resultat av hvor grundig områdene er undersøkt, legger han til.

Forskning viser at rødlistearter er spredt over store deler av den eldre skogen i Norge. Det forekommer minst en truet art per 30 dekar eldre skog, og langt flere såkalt nært truede arter, som også er en del av rødlisteartene.

– Med et klart mål om å få vernet et «storområde» nord

i Notodden har både Naturvernforbundet, Biofokus, som tidligere var en del av Naturvernforbundet i Oslo og Akershus, og frivillige lagt ned en betydelig innsats for å kartlegge arter. Det gir seg utslag i mange prikker på kartet og et inntrykk av at denne skogen er unik, sier Sørli.

Han mener at antall funn av arter i området snarere er et uttrykk for at det har vært stor tetthet av biologer i felt.

KARTLEGGINGSKAMPANJER

Sørli påpeker at det er en ressursmessig umulig oppgave å få oversikt over alle rødlistearter i skog, da det er flere millioner av dem. Mange er vanskelige å oppdage, eller vanskelige å skille fra hverandre. Artene flytter seg også i landskapet over tid.

– Manglende vitenskapelig grunnlag og etterprøvbarehet i metodikken Biofokus har utviklet, og bruker, er grunnlaget for at Stortinget i 2015 fattet vedtak som i praksis betyr at metoden ikke kan brukes i offentlig finansiert kartlegging, sier Sørli.

– Vi trenger biologer og vi trenger mer kunnskap om artene som lever i skog. Ressursene bør legges ned i forskning som kan bidra til å bedre kunnskapen og hensynene fremfor aksjonistiske kartleggingskampanjer med mål om å båndlegge store skogarealer og forsøke å vinne tilbake tapt og utdatert definisjonsmakt, sier Sørli.

KRITISERER MIS

Kartleggingen som har foregått rundt Follsjø i Notodden de siste årene har delvis vært organisert og finansiert av Naturvernforbundet og gjennom frivillige kartleggingssamlinger. Naturvernforbundet påpeker at alle funnene av rødlista arter og særegen gammel furuskog ikke er fanget opp av den kartlegging i området som var gjort tilbake i 2010. Da ble det gjort MiS-registreringer, som er den tradisjonel-

Som skogeier har jeg tillit til den kartleggingen som gjøres i forbindelse med hogst i Norge.

Mari Bolkesjø, skogeier i Notodden

le kartleggingsmetoden som brukes i skogbruket i dag.

MiS-metodikken baserer seg på omfattende forskning på hvilke naturtyper og strukturer som er viktig for rødlisteartene, disse kalles livsmiljøer.

– Målet med skogbrukets registreringer har aldri vært å fange opp alle rødlistearter, heller ikke alle livsmiljøer i skog. Målet har vært å fange opp en tilstrekkelig mengde av de livsmiljøene som kan bli sjeldne i skoglandskapet der det drives skogbruk. Omfanget av livsmiljøer som skal forvaltes i nøkkelbiotoper sees i sammenheng med areal som er vernet. Registreringselementene er standardisert nasjonalt, men det gjøres regionale tilpasninger for å sikre at man fanger opp det som er spesielt viktig i det aktuelle området, forklarer Sørli.

Naturvernforbundet mener nå at MiS-metodikken ikke holder mål, og peker på at alle artsfunnene og registrering av sjelden gammel furuskog som de har gjort i Follsjåområdet ikke ble fanget opp av takseringsmannskapet som brukte denne metodikken i 2010.

– Naturvernforbundet mener områdene rundt Follsjå er av internasjonal verdi. Områdene er svært spesielle og består blant annet av gammel naturskog. Det er registrert over 80 forskjellige rødlistede dyr og planter i området. Vi mener at gammel brannpreget furuskog har gått under radaren til forskerne ved den opprinnelige MiS-registreringen, sier Arnodd Håpnes, fagleder i Naturvernforbundet.

HAR SAUMFART OMRÅDET

Han bekrefter at området er saumfart med tanke på å oppdage arter, og arealet er registrert av alt fra biologer, hobbybiologer og andre skoginteresserte.

I tillegg har Naturvernforbundet engasjert Biofokus til å gjøre en kartlegging av et område i Follsjå.

– Vi mener Biofokus er av de med best kompetanse i Norge til å gjennomføre en slik kartlegging på et stort område. De oppdaget også mange viktige arter som lever i brannpreget furuskog, sier Håpnes.

Hans Asbjørn Sørli avviser at Naturvernforbundets registreringer «beviser» at MiS-registreringene ikke er gode nok.

– Biofokus og vi bruker to ulike metoder for miljøregistrering, som har forskjellig formål. Den gjennomsnittlig «naturtype» Biofokus kartlegger er på 400 dekar, marginalt mindre enn en gjennomsnittlig norsk skogeiendom. Det sier seg derfor selv at dette er «grovkartlegging» som er uegnet for finne frem til områder som skal hensyntas der man driver skogbruk. Det er heller ikke overaskende

at man med å male med svært bred pensel kartlegger mer areal som viktig.

– Biofokus velger å framstille sin metode som fasit, på tross av at Stortinget ikke lenger har tillit til metoden og de derfor ikke vil bruke den i framtidig offentlig kartlegging, legger Sørli til.

SJEKKET OMRÅDENE PÅ NYTT

For å ettergå påstandene om at kartleggingen ikke er god nok, har Skogeierforbundet satt i gang en kvalitetssjekk av eksisterende miljøregistreringer. I samme prosjekt skal NIBIO (Norsk institutt for bioøkonomi) se på skoghistorikk og om det er livsmiljøer knyttet til den brannpåvirkede furuskogen som kan fanges opp bedre av registreringsinstruksen som brukes i skogbruket.

– Vi erkjenner at naturen er for kompleks til å si at én kartlegging er en fasit. Funnene vi har gjort viser at vi finner noen flere livsmiljøer med «gamle trær» enn i den originale MiS-kartleggingen, men det er ikke spesielt overraskende med tanke på at vi i denne runden også kartla områder med skrinn og vanskelig tilgjengelig skog, samt at vi har brukt nasjonale inngangsverdier for å fange opp alle livsmiljøene og ikke bare de viktigste, forteller Sørli i Skogeierforbundet.

Sørli avviser likevel at arter utryddes som en følge av at man fortsetter å drive skogbruk nord i Notodden, slik Naturvernforbundet hevder.

- BILLER TRIVES I VARMERE VÆR

– Biofokus har gått ut med at det er oppdaget en bille som ikke er registrert på over 100 år i skogområdet Ramsås-Hea ved Follsjå?

– Billen ble funnet i et eksemplar for 100 år siden og gjenfunnet i 2019, den er nå funnet på mer enn 60 steder i Notodden. Billen har sin hoved-utbredelse sørover i Europa og trives trolig med varme somre, noe man også ofte har i Notodden. Funn, eller gjenfunn av arter, er ikke et sykdomstegn, snarere tvert imot. Vi forventer at denne arten er i økning både fordi vi får et varmere klima og den store økningen vi har i mengden gamle og døde trær, sier Sørli.

Med unntak av billen er alle artene i Notodden også funnet flere andre steder.

– Vi har arealer med brannpreget furuskog som er vernet per i dag både i Notodden og andre steder med tilsvarende miljøforhold, sier Sørli.

Han viser til et artsprosjekt ved artsdatabanken hvor det i løpet av de siste 10 årene er funnet mer enn 3 000 nye arter

Arnodd Håpnnes, leder i Naturvernforbundet, mener kartleggingsmetodene som brukes ikke er gode nok.

Hans Asbjørn Sørлие, rådgiver i Norges Skogeierforbund, påpeker at antall prikker på kartet i Follsjåområdet i stor grad er et resultat av hvor grundig områdene er undersøkt.

i Norge, noe som tilsvarer i gjennomsnitt fem nye arter per uke.

– Vi har ikke noen fullstendig oversikt over artsmangfoldet i skog. Det vi vet gjennom Landsskogtakseringens statistikk er at vi stadig får mer av så å si alle de viktige livsmiljøene i skog. Skogbruket har i mange år jobbet målrettet for å avsette arealer som er viktige for biologisk mangfold. Resultatet er en positiv utvikling for artene på rødlista, sier Sørлие.

VIL SAUMFARE FLERE SKOGOMRÅDER

Arnodd Håpnnes på sin side sier at Naturvernforbundet vil fortsette å bruke samme metode som de har gjort i Notodden for å kartlegge skogområder flere steder i Norge.

– Ja, vi kommer til å kartlegge flere skogarealer i Norge på denne måten. Så lenge den kartleggingen som skognæringen bruker ikke er god nok, og ikke treffer på viktige arter, så må vi fortsette vårt arbeid med kartlegging som inkluderer artsregistreringer. Vi har mer enn 2 000 individfunn av rødlista arter i Follsjåområdet. MiS-metoden har ikke fanget opp hverken artene eller deres levesteder og flatehogster har ødelagt mange livsmiljøer i internasjonalt verneverdig skog. Å avfeie denne kunnskapen øker konflikten i skogen, sier Håpnnes og vi er svært overrasket over at skognæringen ikke vil ha hjelp til å bevare det biologiske mangfoldet som de påstår de ønsker å ivareta.

– Hvordan ser dere for dere at skogvern skal praktiseres fremover?

– Det må bli en kombinasjon av frivillig vern-ordningen

som vi har i dag og vern av områder som vi ser har unike verdier. Frivillig vern-ordningen er langt fra god nok, og vi ser at verdien på de skogområdene som tilbys for vern går nedover. Når skognæringen og myndighetene feiler må Naturvernforbundet bidra til å finne slike områder for at unik naturarv kan bevares. Det vil også gjøre skogbruket mer bærekraftig, konkluderer Håpnnes.

– Hvor i Norge mener naturvernforbundet at det kan drives hogst i Norge uten at det berører enkeltarter?

– Det er mange områder det kan drives hogst i Norge per i dag. Dette er områder der det allerede er hugget tidligere, der det er plantet gran, såkalt kulturskog.

Sørлие er kritisk til de steile frontene som Naturvernforbundet legger opp til med sine angrep både på MiS-registreringen som kartleggingsmetodikk, og Frivillig Vern-ordningen som baserer seg på at skogvern i Norge skal skje som en følge av frivillighet.

– Naturvernforbundets angrep er å skyte seg selv i foten. Vi vet at med Frivillig vern-ordningen så har vi økt

takten i skogvernet betraktelig. Konfliktnivået har gått ned, bevilgningene har økt og vi har nådd fem prosent vern i Norge. Miljødirektoratet er tydelige på at de er godt fornøyd med kvaliteten, og det jobbes stadig med å finne flere områder. Naturvernforbundets målrettede kartlegging for å tvinge frem verneprosesser gjør at konfliktnivået og frustrasjonen øker. Naturvernforbundet ser ut til å leve i en slags utopisk tro på at verneprosesser skal være frivillige helt til skogeier takker nei, da skal det gjennomføres tvangsvern. En slik tilnærming vil utvilsomt være kroken på døra for det frivillige vernet, sier Sørлие. ▲

Det er feil å påstå av arter utryddes ved at man driver skogbruk i Follsjå

Hans Asbjørn Sørлие,
Norges Skogeierforbund.